

Да се образува К.З.

ДО

№ 12/99

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Докладчик М. Златарева

с проект за ~~определение~~ **ИСКАНЕ**
по документността на искането
за 12.8.99 от група народни представители за обявяване за

5.8.99
МЗК
противоконституционни и несъответстващи с международните договори на
текстове от Закона за изменение и допълнение на Закона за местните избори
и Закона за изменение и допълнение на Закона за местното самоуправление и
местната администрация (ДВ, бр. 69/3.08.99 г.)

По чл. 149, ал.1, т.2 и 4 от Конституцията

ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за местните избори и
Закона за изменение и допълнение на Закона за местното самоуправление и мес-
тната администрация настъпиха съществени промени в нашето избирателно пра-
во. Редица от тези „нововъведения“ са противоконституционни.

Двата закона се намират в неразривно единство и като цяло уреждат
процесът на местните избори. Текстове, които считаме за противоконститу-
ционни, са в такава връзка помежду си, че се налага с едно искане да поставим
на Вашето внимание както Закона за изменение и допълнение на Закона за
местните избори (ЗИДЗМИ), така и Закона за изменение и допълнение на Зако-
на за местното самоуправление и местната администрация (ЗИДЗМСМА).

Първо, с § 34 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗИДЗМС-
МА, се изменя чл. 16, т.1 от Закона за административно-териториалното уст-
ройство на Република България, като числото „100“ се заменя с „500“. Това оз-
начава, че в селата под 500 жители, гражданите живеещи в тези населени мес-
та, се лишават от правото да избират своя кмет. Предвижда се кметовете на
тези населени места, наречени кметски-наместници, да се избират от общин-
ския съвет (§24). Практически това означава, че политическото мнозинство в
общинския съвет ще **назначава** кметовете на населени места под 500 жители,
независимо от предпочитанията на избирателите в това населено място. Освен
това „назначеният“ от политическото мнозинство в общинския съвет кметски

наместник може да не живее в това населено място, да няма никаква връзка с него и хората. Никой обаче не ги пита - мнозинството в общинския съвет им „спуска“ техния кмет-наместник. По този начин пряко се нарушава принципът на местното самоуправление. Значителни части от населението на страната ще се окажат извън неговото действие. Вместо местно самоуправление ще има управление чрез чиновници, т.е. чиновническо управление.

Необходимо е да подчертаем, че 63% от българските села са с под 500 жители, в които живеят около 700 000 жители, или 10% от избирателите. До сега тези 700 000 български граждани са имали своето изборително право да избират пряко своя кмет, който трябва да е и жител на населеното място. Със ЗИДЗМСМА **това право им се отнема**. Като ги лишава от активното изборително право, законът ги превръща в една „втора категория“. Поставя се въпросът - на какво основание гражданите на населените места над 500 жители ще имат право да избират своя кмет, а другите граждани да нямат това право? Получава се правният и житейски парадокс, че граждани от тези населени места могат да участват в избори за президент на Републиката, който е държавен глава, а да нямат право да си избират своя кмет.

Очевидно е, че сме изправени пред противоречие с чл. 6 от Конституцията, с чл. 10 от Конституцията (за „**равното и пряко изборително право с тайно гласуване**“), както и с чл. 42, ал. 1 („гражданите, навършили 18 години ... имат право да избират държавни и **местни органи**“ (а 95% от жителите на тези населени места са над 18 години)).

Лишаването на български граждани в населените места под 500 жители противоречи и на чл. 3, т. 2 от Европейската харта за местно самоуправление (Д.В., бр. 28/95 г.).

Второ, с § 32 от ЗИДЗМСМА се създава нов чл. 46а, който гласи, че „Пълномощията на кметските наместници се определят с Правилника по чл. 21, ал. 3.“ Всъщност създава се един орган на държавна власт (кметски наместник), без при това обаче в закона да се определят неговите правомощия, като се делегират права на общинския съвет. Противоконституционно е в една правова държава (чл. 4 К) с подзаконов акт да се дават властнически правомощия.

Трето, с § 1, § 2, § 3 и § 4 от ЗИДЗМИ се премахват районните съвети и прекият избор на районните кметове (София, Пловдив, Варна). Според § 21

5

(чл. 38а) и § 23 (чл. 39а) от ЗИДЗМСМА районният кмет ще се избира (назначава) от общинския съвет, т.е. отново от политическото мнозинство в съвета. Аргументът за някакъв „екипен“ принцип е несъстоятелен, тъй като ал.4 на чл. 38а ясно посочва, че в Столичната община, Пловдив и Варна могат да бъдат „назначени“ районни кметове, независимо от волята и предпочитанията на самия общински кмет (съществува възможност на кмета да му бъдат „назначени“ районни кметове, които той по политически, лични или други причини не приема).

Всъщност районирането на големите градове остава, районната администрация ще продължава да изпълнява правомощията си. Новото е, че ЗИДЗМСМА и ЗИДЗМИ **отнемат** правото на 2 000 000 български граждани, които са имали това изборително право досега.

В преамбюла на Конституцията е прогласено, че България е „демократична, правова и социална държава“. Но фактът, че се отнемат права на 700 000 български граждани да избират своя кмет и на 2 000 000 български граждани да избират районния си кмет, директно води към извода, че извършените промени са дълбоко **антидемократични**. Възможно най-добрата форма на демокрацията е пряката демокрация, а основно нейно проявление са прекият избори за кмет, независимо дали е на едно село, или на район от големия град.

Следователно измененията в двата закона в разглежданата област са колкото антиконституционни, толкова и антидемократични. Съществуват всички основания да се предполага, че след като 2 700 000 души са лишени от изборителни права, предстоящите избори няма да бъдат нито всеобщи, нито равни, нито честни.

Четвърто, според § 45 от ЗИДЗМСМА трябва общинските съвети да приемат решения за ликвидиране на кметствата под 500 жители. Според чл. 5 от Европейската харта за местно самоуправление, за да се предприемат такива действия, е необходимо да се извърши допитване до жителите на тези населени места. В противоречие с тези принципи § 45 от ЗИДЗМСМА разпорежда, че по един административен начин се ликвидират структури, без да се вземе мнението на жителите на тези населени места.

Пето. Законите трябва да осигуряват честна и равнопоставена изборна надпревара между всички кандидати. Приетите чрез ЗИДЗМИ и ЗИДЗМСМА

7

промени относно „технологията“ на изборния процес са в противоречие с чл. 10 К относно „равното избирателно право“. Това е така, защото примерно в § 26 (чл. 73) от ЗИДЗМИ, бюлетината за избор на общински съветници ще бъде една, без да се изписват имената на кандидатите от партийните листи и коалиции. Това практически означава, че кандидатите за общински съветници, които са предложени чрез партийни листи, ще бъдат „анонимни“, а на тези, които са „независими“, ще бъдат изписани имената на бюлетината.

Тази разпоредба е в противоречие и с чл. 138 от Конституцията, който гласи, че общинския съвет се избира от населението на съответната община. Но за да се избере общински съвет, трябва да се изберат и общински съветници. Не биха могли да се изберат общински съветници, чиито имена не са включени в изборната бюлетина. Всъщност според приетия закон § 26 (чл.73) от ЗИДЗМИ гласува се не за кандидати на съответните партии, а само за партии, които са регистрирали листи в общинската избирателна комисия. Регистрацията на листата обаче е единствената предпоставка за провеждане на избора, но без гласуването с бюлетина, на която са изписани имената на кандидатите и предложилите ги партии, валиден избор няма.

Като имаме предвид и това, че всички бюлетини са „бели“; няма да имат поредни номера за кандидатите за кметове и съветници; трябва избирателят да поставя някакъв знак (вероятно с химикал) за своето предпочитание, възниква въпросът как слабограмотните или хората с увредено зрение, биха „разчели“ изборната бюлетина, за да гласуват според своите предпочитания. Според официалната статистика това са около 10% от избирателите, които няма да могат да се ориентират в преднамерено създадения избирателен „лабиринт“. Практически тези български граждани се лишават от възможността да изразяват адекватно своята воля, т.е. в съответствие със своите политически интереси (а не според грамотността си или зрителните си възможности), респ. своите действителни предпочитания към кандидата за кмет и особено за общински съветници. ЗИДЗМИ въвежда *de facto* избирателен ценз.

Съгласно § 19 (чл. 42) от ЗИДЗМИ избирателната комисия изисква от органите на МВР документи дали кандидатите за кметове и общински съветници са били сътрудници или служители на държавна сигурност.

Това практически е правен инструмент за евентуално политически шантаж и злепоставяне на някои от кандидатите. Това е така, защото тези документи се издават от изпълнителната власт - МВР. Не е определен срокът, в които тези „бележки“ трябва да бъдат представени на общинската комисия, което означава, че за някои от кандидатите може и да не бъдат представени. Това дава възможност на изпълнителната власт да подхожда избирателно по отношение на кандидатите за кметове и съветници. Трябва да се има предвид, че така наречените досиета са не само в архивите на МВР, но и в други специализирани служби (МНО, НРС). Ако човек е служил честно „на тайните служби“, в интерес на своя народ и държава, това не е позор. Но начинът по който се извършва тази „проверка“ от МВР цели единствено злепоставяне.

ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Моля, да обявите за противоконституционни посочените по-горе текстове от ЗИДЗМИ и ЗИДЗМСМА, както и ги обявите за несъответстващи с Европейската харта за местно самоуправление.

Като заинтересованата страна, моля да бъдат конституирани Президентът на Република България, Министерския съвет и Парламентарните групи, представени в Народното събрание.

Моля да изискате от Народното събрание стенографските протоколи при приемането на двата закона, както и двата проектозакона, внесени от Министерския съвет.

Държавният глава заяви, че промените в двата избирателни закони са недемократични, а Вие, господа конституционни съдии, трябва да ги обявите за противоконституционни.

Народни представители:

1. Любен Кориезов - *Л. Кориезов*
2. Тон Ангел - *Тон Ангел*
3. Иван Ганел - *И. Ганел*
4. Велко Куманов - *В. Куманов*
5. Пламен Славов - *П. Славов*
6. Стефан Стоилов - *С. Стоилов*
7. Георги Пириевски - *Г. Пириевски*
8. Драгомир Метков - *Д. Метков*
9. Димитър А. Димитров - *Д. Димитров*

10. Антон Г. Шанев - Шанев

11. Джордан Р. Школарска - Школарска

12. Петър П. Башинеров - Башинеров

13. Борисо Великов - Великов

14. Увар Зензов Уваров

15. Любомир Пенел Пангелес - Пангелес

16. Иван К. Уваров

17. Златко Ст. Златев

18. Тодор Уваров Костадинов

19. Генерал Ст. Ст. - Ст. Ст.

20. Мехемет Мехов - Мехов

21. Васил Козамев - Козамев

22. Стане Величкова - Величкова

23. Криво Стрижкович - Стрижкович

24. Антанас Лозанов - Лозанов

25. Кензо Марангозов - Марангозов

26. Иван Борисов - Борисов

27. Дочка Дочева - Дочева

28. Петър Луишаев - Луишаев

29. Антанас Ботушанов - Ботушанов

30. Дора Умеда Урбоджова - Урбоджова

31. Тодор К. Делчев - Делчев

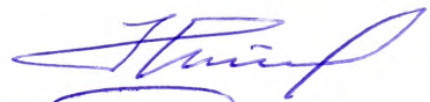

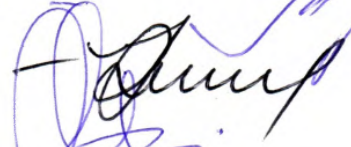
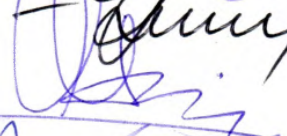

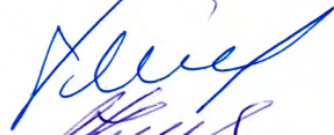
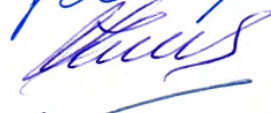

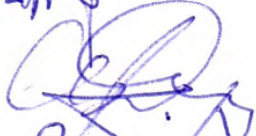
32. Стефан Вес. Тайменджиев - Тайменджиев

33. Румен Соколов Обваров - Обваров

34. Емили Таурова Маскарва - Маскарва

35. Евени Вадарсел Киринев - Киринев

36. Антанас Паваринев - Паваринев

- 37. Никола Койчев -
- 38. Руан Сатиев -
- 39. Рамиз Нв Табаров
- 40. Любомир П. Божков
- 41. Иван Н. Иванов
- 42. Ангел Райков
- 43. Влад Божков
- 44. Иво Манасов
- 45. Георги Михайлов
- 46. Ядон Данаилов
- 47. Витко Славов
- 48. Асен Таракзов
- 49. Гангилор Канелелев
- 50. Георги Божков
- 51. Иво Манасов
- 52. Витко Славов
- 53. Ивко Манасов